

Hur förbättrar vi förutsättningarna för förstärkt stöd inom familjehemsvården?

Anna Svennblad, utredare Socialstyrelsen

Johanna Garefelt, utredare Socialstyrelsen

Annicka Hedman, projektledare SBU

**STATENS BEREDNING FÖR
MEDICINSK OCH SOCIAL
UTVÄRDERING**

Uppdrag att förbättra förutsättningarna
för fler placeringar i förstärkta
familjehem och behandlingsfamiljer

- Stödja professionen med bästa tillgängliga kunskap om insatser till familjehem för att förstärka vårdens innehåll och förbättra utfallet för barnen.
- Fler barn och unga i familjemsvården ska få sina behov tillgodosedda genom en ökad kunskap om verksamma arbetsätt och insatser och tydliga förutsättningar för att ge utökad stöd i familjehem.
- En del av de barn som idag placeras på HVB ska istället kunna placeras hela eller delar av tiden i familjehem och få mer omfattande stöd.

Genomförande

- Fyra delar
 1. Kartläggning Socialstyrelsen
 2. Vetenskapligt underlag SBU
 3. Kunskapsstödjande aktiviteter
 4. Förutsättningar för ökning av vårdplatser

Kartläggning av förstärkt familjehemsvård

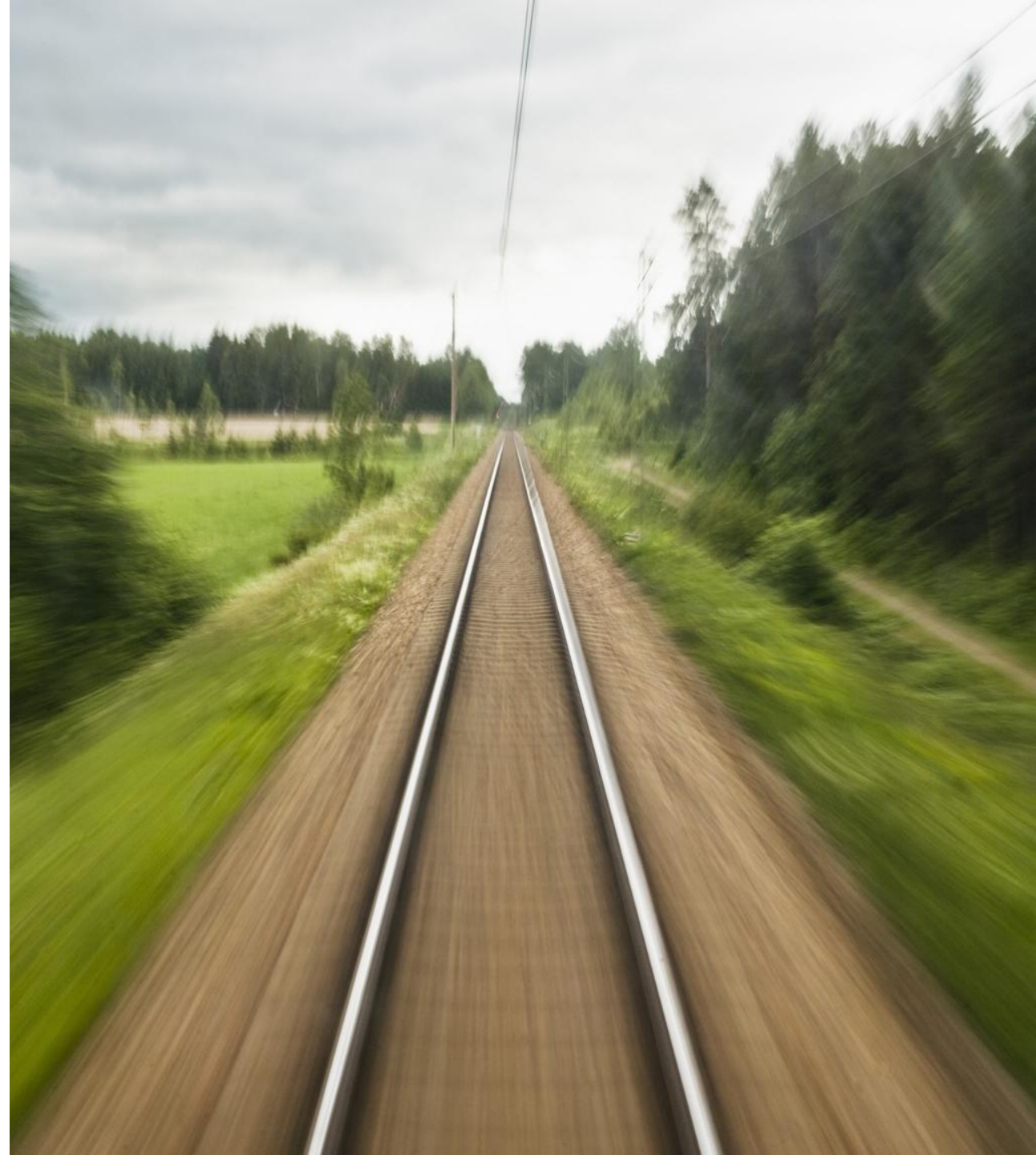
Preliminära resultat

Frågeställningar för kartläggningen

- **Vad är förstärkt familjehemsvård?**
 - **Vilket stöd** ges inom förstärkt familjehemsvård
 - Vem får stödet?
 - Vem ger stödet?
 - Hur är det att vara **förstärkt familjehem** eller **behandlingsfamilj**?
 - Hur ser **förutsättningar för fler placeringar** inom förstärkt familjehemsvård ut?
- några preliminära resultat
- publiceras inom ett par månader

Genomförande av kartläggningen

- 42 djupintervjuer med
 - 15 familjehem
 - socialtjänsten i 18 kommuner
 - nio konsulentverksamheter
 - en verksamhet inom SiS
 - Mestadels IRL
- Analys
 - Induktiv innehållsanalys → teman
- Enkät till samtliga kommuner
 - ca 80 % svarsfrekvens
- Samlad analys och rapportskrivande

Socialtjänsten delar *inte* upp sin familjehemsvård i förstärkt eller *inte*

- Ingen enhetlig beskrivning av förstärkt familjehemsvård – innehåll varierar stort
- Många typer av stöd ges oavsett benämning
- Kartläggningen omfattar det faktiska innehållet i familjehemsvården utöver placering, oberoende av vad det kallas

Socialtjänst

Konsulent-
verksamhet

Ursprungsfamilj

"Vanligt"
familjehem?

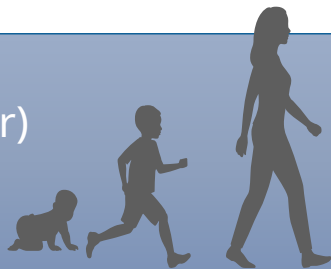
Förstärkt
familjehem eller
behandlingsfamilj

Institution

Barn och unga
(0 till och med 20 år)

Socialtjänst

Konsulent-
verksamhet

Ursprungsfamilj

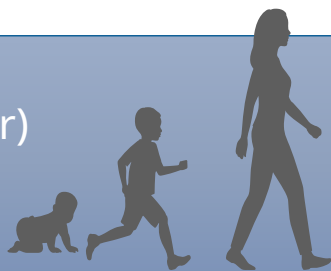
Familjehem

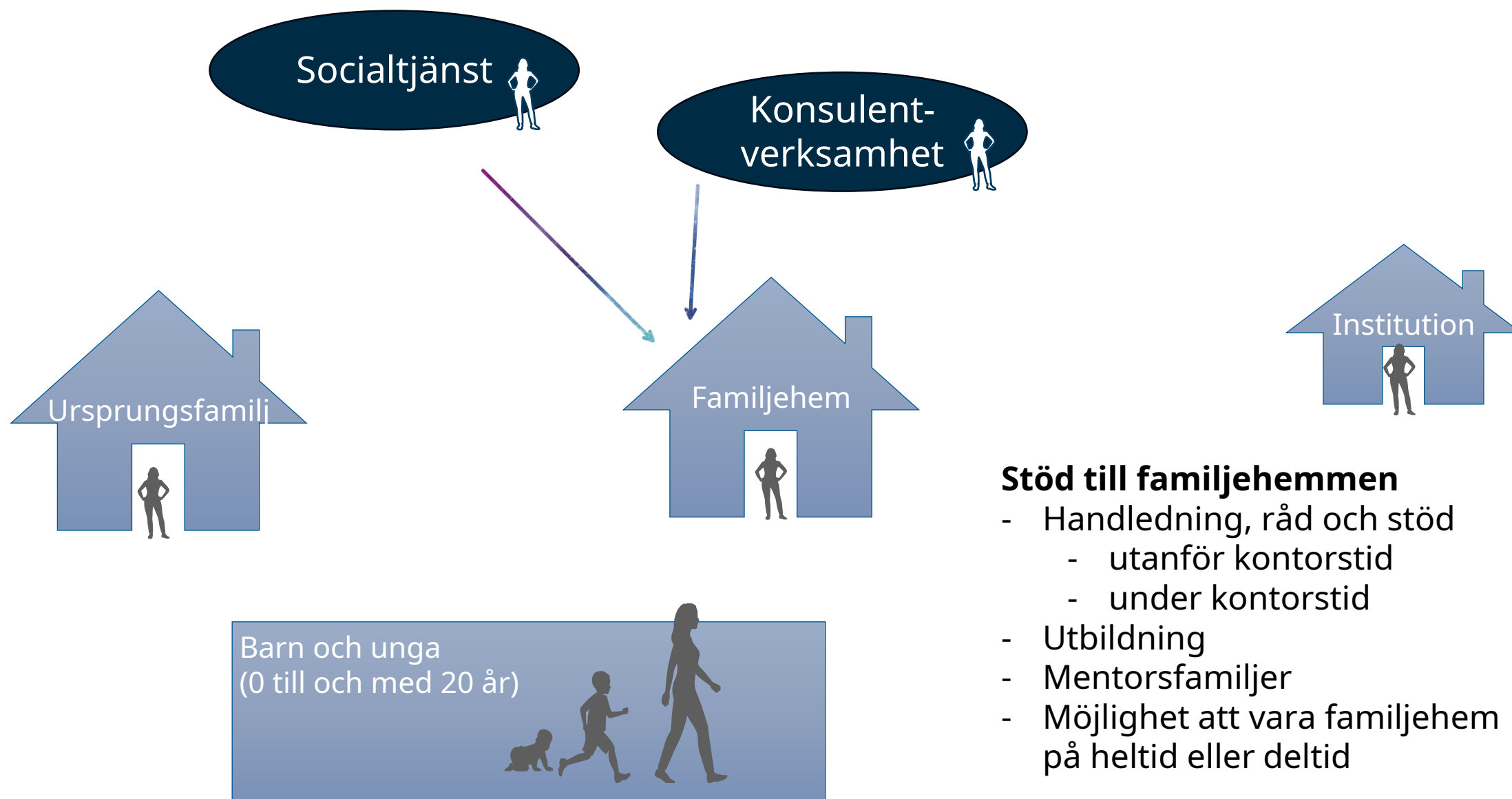

Institution

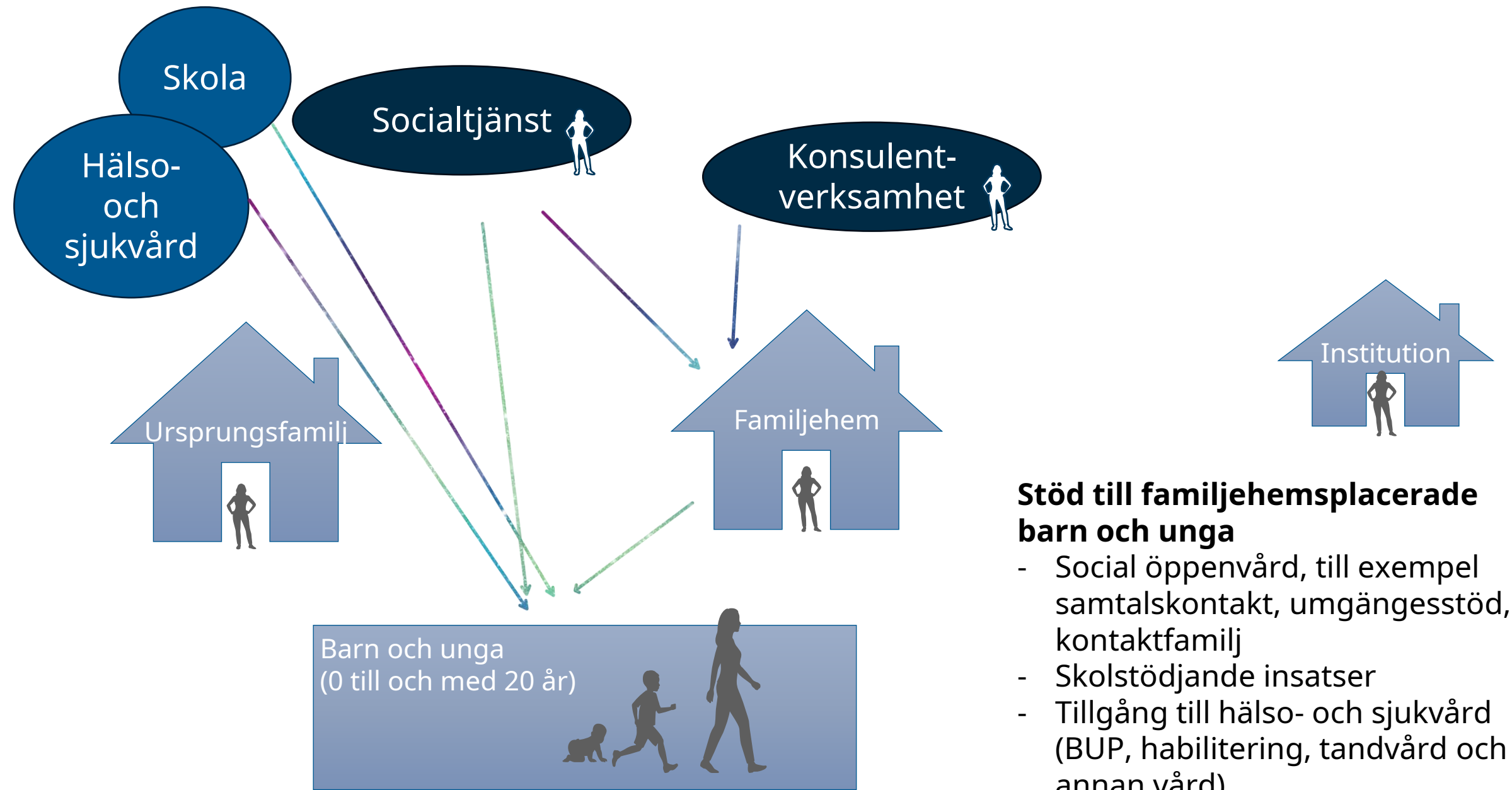
Barn och unga
(0 till och med 20 år)

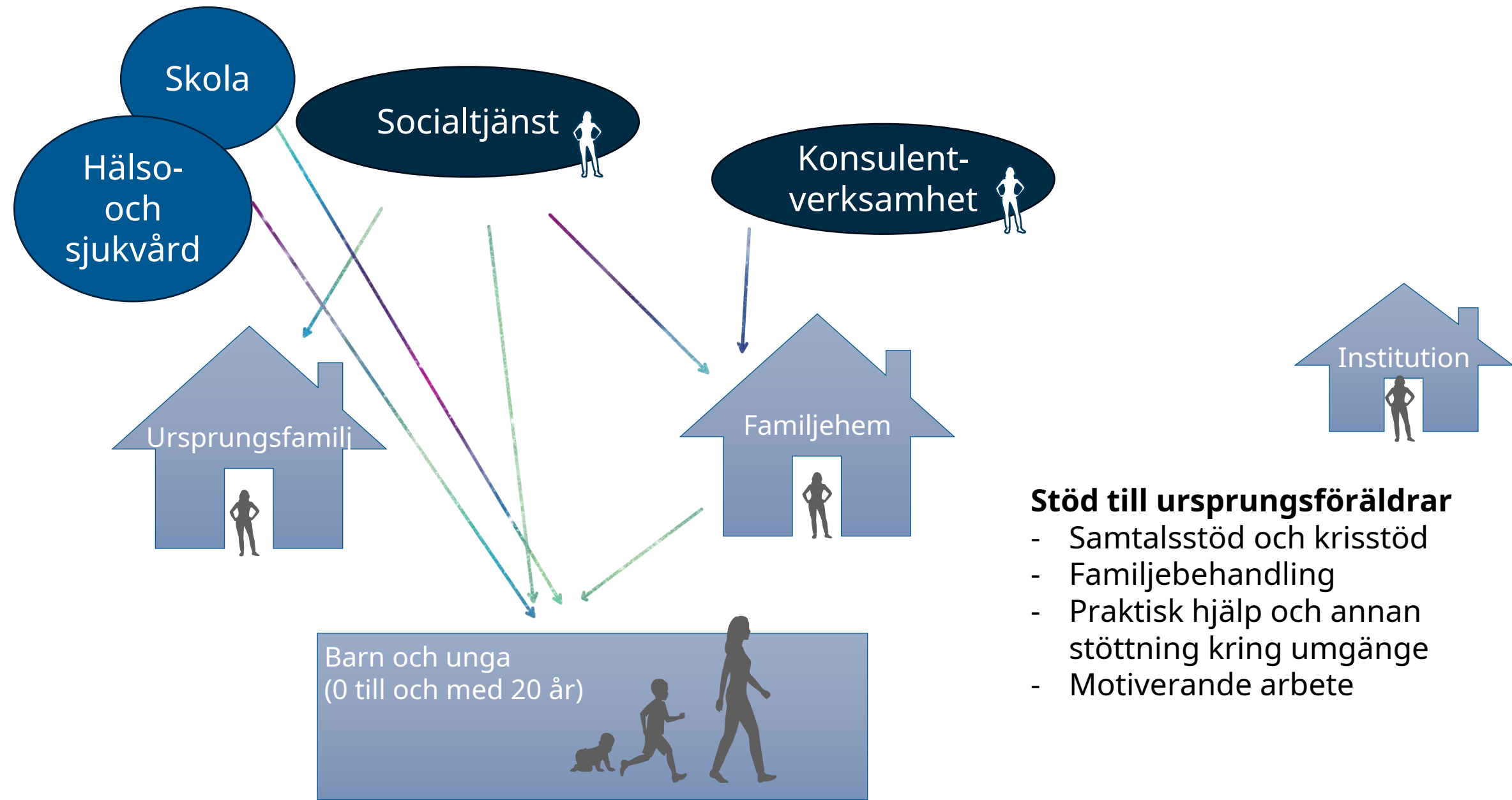
Stöd till familjehemmen

- Handledning, råd och stöd
 - utanför kontorstid
 - under kontorstid
- Utbildning
- Mentorsfamiljer
- Möjlighet att vara familjehem på heltid eller deltid

Stöd till familjehemsplacerade barn och unga

- Social öppenvård, till exempel samtalskontakt, umgängesstöd, kontaktfamilj
- Skolstödande insatser
- Tillgång till hälso- och sjukvård (BUP, habilitering, tandvård och annan vård)

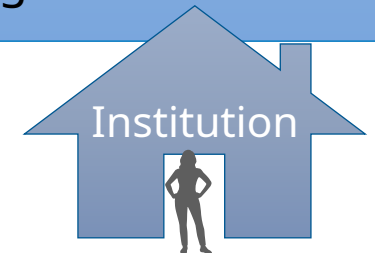
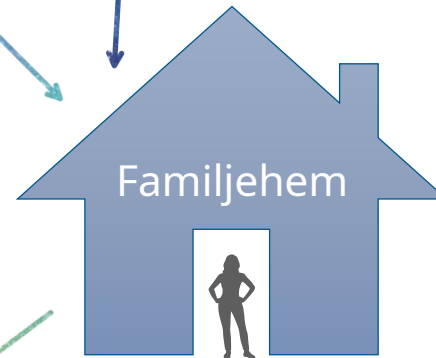
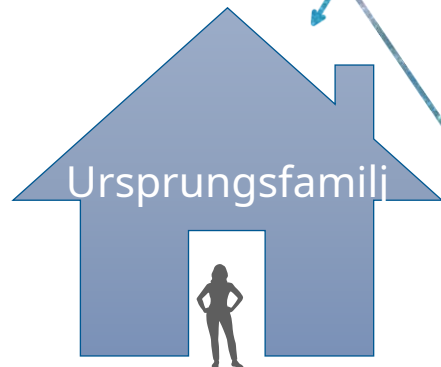

Stöd till ursprungsföräldrar

- Samtalsstöd och krisstöd
- Familjebehandling
- Praktisk hjälp och annan stöttning kring umgänge
- Motiverande arbete

Förstärkt stöd inom professionen

- Kompetens, utbildning
- Tid
- Organisation och rollfördelning
- Samordning

Förstärkt familjehemsvård *i praktiken:*

Ett smörgåsbord med stöd, insatser och förstärkningar riktat till

- barnet
- familjehemmet
- ursprungsfamiljen
- professionen

(oavsett om dessa kallas förstärkt familjehemsvård eller inte)

Förstärkta familjehem – vilka är de?

Erfarenhet (inte utbildning) utmärker de som kan ta emot barn med omfattande eller komplexa behov

”Utbildning är ingen nackdel, det säger jag inte. Men det handlar helt och hållet och hur trygga de är som människor – om vilken grund de står på. Vilken trygghet bär de med sig i sitt föräldraskap? ”

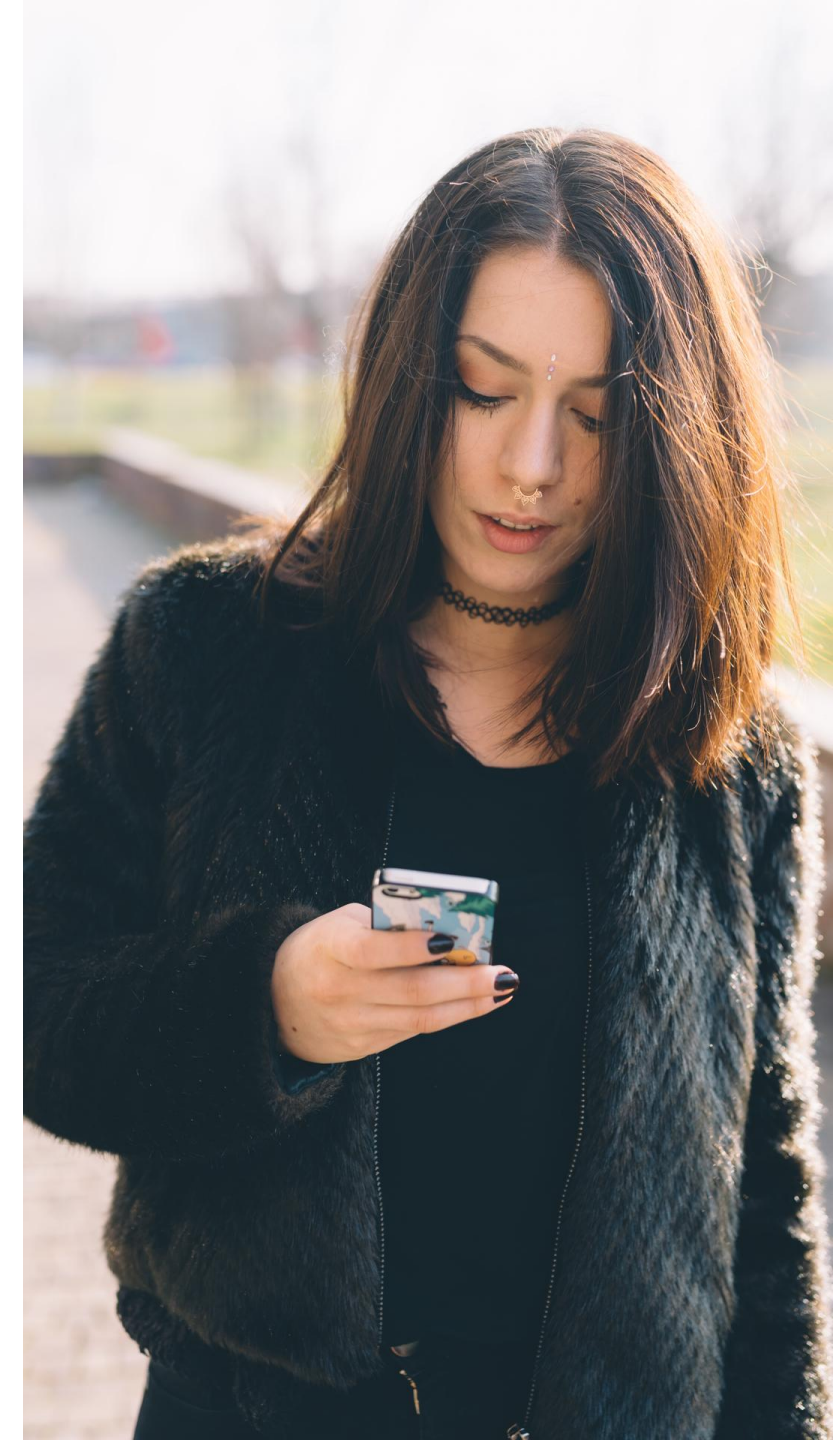
Kommun

”Bara för att jag är socionom betyder det inte att jag sitter på alla svaren för just det barn som bor hos mig.”

Familjehem

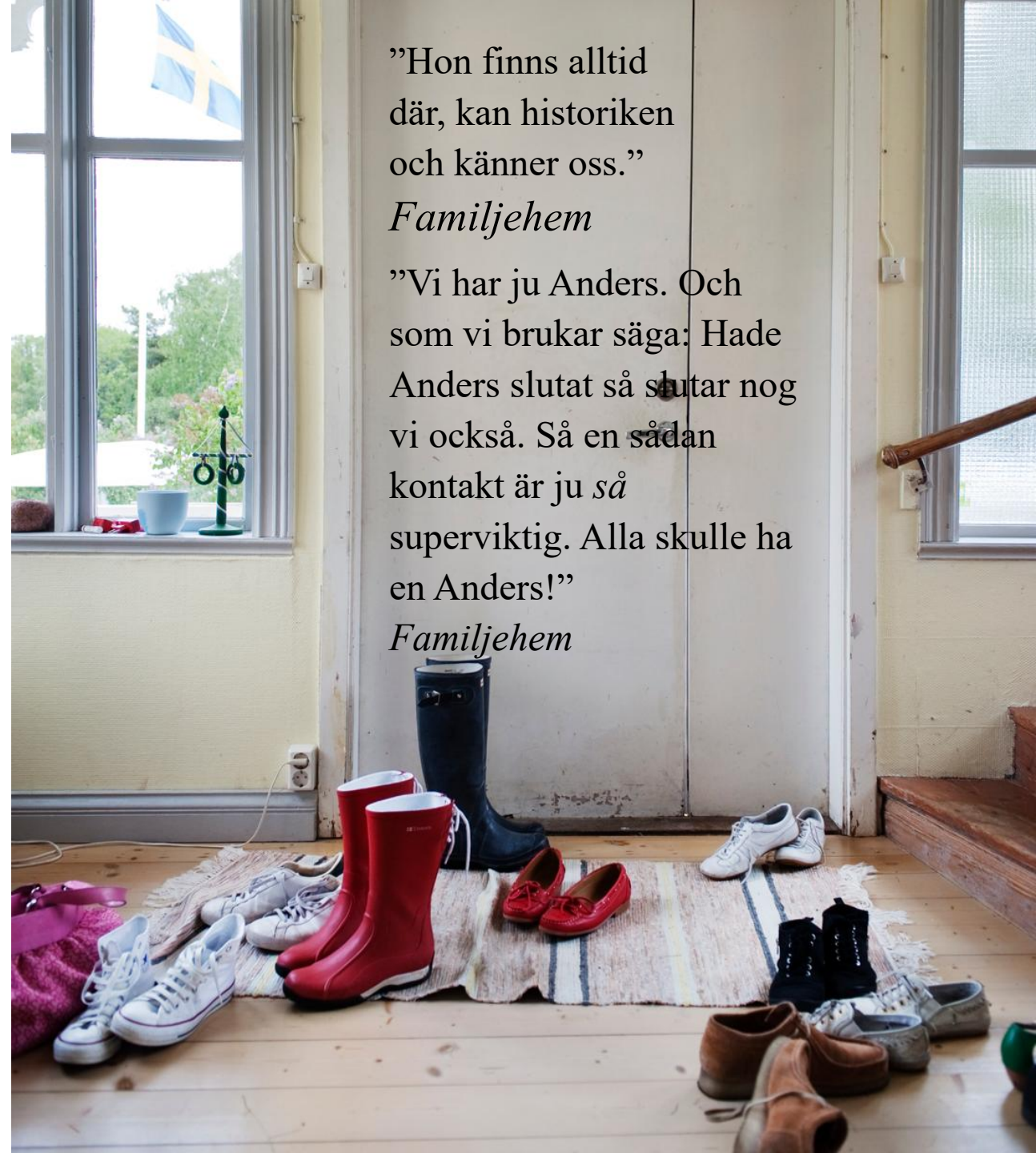
Familjehemmets stöd till barnet inom förstärkt familjehemsvård:

- **Trygg och fungerande vardag** – hjälpa barnet upp på morgonen, skapa rutiner kring mat och sömn
 - **Skolgång och lärande** – ge läxhjälp, bevaka att barnet får rätt stöd i undervisningen, ha tät kontakt med skolan
 - **Hälsa och vård** – följa barnets mående, samordna vårdbesök, hålla ihop kontakter och behandlingar
 - **Känslomässigt stöd** – vara tillgänglig, lyssnande och omtänksam; ge stabilitet, värme och tålamod
 - **Socialt liv och umgänge** – stötta kontakt med biologiskt nätverk, hjälpa barnet i relationer och fritidsintressen
 - **Självständighet** – ge utrymme inom trygga ramar
- Stora behov hos barnet ställer högre krav på stöd, anpassningar i vardagen och fungerande samarbete i nätverket kring barnet

Hur är det att vara förstärkt familjehem eller behandlingsfamilj?

- Meningsfullt!
- Vardag av tillgänglighet, anpassningar och känslomässig närvaro
- Stöd, handledning och återhämtning avgörande för att fortsätta över tid
- Nyckelpersoner gör skillnad – men stödet blir också sårbart

Take home message

- Förstärkt familjehemsvård **inte är en enhetlig vårdform** utan används på olika sätt i olika verksamheter och kan rymma ett brett spektrum av insatser, stöd och arbetssätt
- **Komponenter** kan inkludera stöd till barnet, familjehemmet, ursprungsföräldrar och förstärkningar inom professionen
- Förstärkta familjehem behöver **stöttning** i sitt uppdrag i medgång och motgång (bygga upp en tillitsfull relation för att kunna fånga upp problem i tid)

Frågor?

Vetenskapligt kunskapsunderlag om interventioner inom förstärkt familjehemsvård

Preliminära resultat

Annicka Hedman
Projektledare SBU

Vilka frågor har SBU undersökt?

- Vilken **effekt** har interventioner som används före/under placering i förstärkt familjehem och behandlingsfamilj?
 - För barnen
 - För familjehemsföräldrarna
- Vilka är **komponenterna**?
- Vilket stöd finns för att vissa komponenter påverkar effekten?
- Vad **stödjer och hindrar att personer tar sig an och behåller ett uppdrag** som familjehem eller behandlingsfamilj?
- Hur ser relationen mellan **kostnader och effekter** ut?

Vilka frågor har SBU undersökt?

- Vilken **effekt** har interventioner som används före/under placering i förstärkt familjehem och behandlingsfamilj?
 - För barnen
 - För familjehemsföräldrarna
- Vilka är **komponenterna**?
- Vilket stöd finns för att vissa komponenter påverkar effekten?
- Vad **stödjer och hindrar att personer tar sig an och behåller ett uppdrag** som familjehem eller behandlingsfamilj?
- Hur ser relationen mellan **kostnader och effekter** ut?

SBU tolkar ”förstärkta familjehem” så här

- Interventioner som syftar till att förstärka det stöd som ges till barn, familjehemsföräldrar eller båda inom familjehemsvården.
- Stödet kan ges inom allmän (traditionell) familjehemsvård eller genom modeller som behandlingsfamiljer eller annat kvalificerat stöd.

Interventioner heter olika, men liknar varandra

Föräldrastödsprogram
med fokus på barns
anknytning

Föräldrastödprogram
med fokus på barns
beteende

Interventioner med
fokus på barns
skolgång och inläring

Övriga interventioner
med fokus på barns
psykosociala situation

Interventioner med
fokus på barns fysiska
hälsa (inkl tandhälsa)

Behandlingsfamilj för
yngre barn

Behandlingsfamilj för
ungdomar

Vi lägger ihop resultat från studier som
utvärderat liknande interventioner eftersom det
finns få studier per specifik intervention

Vanliga komponenter i interventionerna

		Interventionskategori						
		Föräldrastödsprogram med fokus på barns anknytning	Föräldrastödsprogram med fokus på barns beteende	Interventioner med fokus på barns skolgång och inläring	Övriga interventioner med fokus på barns psykosociala situation	Interventioner med fokus på barns fysiska hälsa (inkl tandhälsa)	Behandlingsfamilj för yngre barn	Behandlingsfamilj för ungdomar
Aktiviteter för att stödja	Kartläggning och individuell planering (barn)			5	1 1			1 3
	Samordning (barn)			1	1 1			1 3
	Träning i sociala färdigheter (barn)			2	1		1 1	3 3
	Utbildningsstöd/tutoring (barn)			6				2 1
	Psykologisk/psykosocial behandling (barn)			2	1 1		1 1	3 3
	Belöningsystem (barn)			3				3 3
	Kamratstöd/mentorskap (barn)			3	1 1			
	Utbildning/träning (familjehemsföräldrar)	5 2	6 1	3	1		1 1	3 3
	Psykologisk/psykosocial behandling (familjehemsföräldrar)	2 2	1 1		1		1	
	Rådgivning/konsultation (familjehemsföräldrar)	2	2	2	2		1 1	3 3
Stöd från andra familjehemsföräldrar (familjehemsföräldrar)		4		1		1	1 2	

Vanliga komponenter i interventionerna

Aktiviteter för att stödja	Interventioner med fokus på barns skolgång och inläring			Behandlingsfamilj för yngre barn		Behandlingsfamilj för ungdomar	
	Föräldrastödsprogram med fokus på barns anknytning	Föräldrastödsprogram med fokus på barns beteende	Interventioner med fokus på barns skolgång och inläring				
Kartläggning och individuell planering (barn)			5			1	3
Samordning (barn)			1			1	3
Träning i sociala färdigheter (barn)			2		1	1	3
Utbildningsstöd/tutoring (barn)			6			2	1
Psykologisk/psykosocial behandling (barn)			2		1	1	3
Belöningsystem (barn)			3			3	3
Kamratstöd/mentorskap (barn)			3				
Utbildning/träning (familjehemsföräldrar)	5 2	6 1	3		1	1	3
Psykologisk/psykosocial behandling (familjehemsföräldrar)	2 2	1 1			1		
Rådgivning/konsultation (familjehemsföräldrar)	2	2	2		1	1	3
Stöd från andra familjehemsföräldrar (familjehemsföräldrar)		4			1	1	2

Publikationer ✕

Aktiviteter för att stödja
Utbildningsstöd/tutoring (barn)

Interventionskategori
Interventioner med fokus på barns skolgång och inläring

6

[Connolly \(2023\)](#)

Connolly P, Sebba J, Winter K, Roberts J, Tah P, Millen S. The effectiveness of book-gifting program...

[Eiberg \(2023\)](#)

Eiberg M, Scavenius C. Fostering educational prosperity: A randomized controlled trial of home tutor...

[Flynn \(2012\)](#)

Flynn RJ, Marquis RA, Paquet M-P, Peeke LM, Aubry TD. Effects of individual direct-instruction tutor...

[Harper \(2016\)](#)

Harper J, Schmidt F. Effectiveness of a group-based academic tutoring program for children in foster...

[Hickey \(2019\)](#)

Hickey AJ, Flynn RJ. Effects of the TutorBright tutoring programme on the reading and mathematics sk...

[Hickey \(2020\)](#)

Hickey AJ, Flynn RJ. A randomized evaluation of 15 versus 25 weeks of individual tutoring for childr...

Interaktiv karta Förstärkta familjehem

Filtrering

Typ av studie

Barns hälsa och/eller beteende

Intervention

Leveranssätt (var och hur det sker)

Innehåll (vad som används)

Barns ålder

Barns kön

Interventionskategori

Aktiviteter för att stödja

Visar 123 publikationer

 Studie med en publikation

 Studie med flera publikationer

Använd dessa filter och se enbart de kategorier som du är intresserad av!

Frågor?

Kunskapsstödjande

Förmedla det som kartläggning och vetenskapligt underlag visat – tillsammans med annan kunskap

- Förutsättningar i familjehemsvård
- Stöd och behandling
- Uppföljning
- Organisation

HUR

- Dialoger och möten med professionen
- Vägledning och/eller webbaserat stöd

FRÅGOR?

Hur förbättrar vi förutsättningarna för förstärkt stöd inom familjehemsvården?

Anna Svennblad
anna.svennblad@socialstyrelsen.se

Johanna Garefelt
johanna.garefelt@socialstyrelsen.se

Annicka Hedman
annicka.hedman@sbu.se

STATENS BEREDNING FÖR
MEDICINSK OCH SOCIAL
UTVÄRDERING

